

5.11. Učební osnovy – pracovní činnosti

5.7 Vzdělávací oblast Člověk a svět práce

5.7.1 Vzdělávací obor Člověk a svět práce

NÁZEV VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU: PRACOVNÍ ČINNOSTI

5.7.1.1 Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení:

Předmětu Pracovní činnosti je realizován obsah vzdělávací oblasti Člověk a svět práce, který je v RVP ZV rozdělen na 1. stupni na čtyři tematické okruhy: Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce, Příprava pokrmů, které jsou pro školu povinné.

Předmět Pracovní činnosti postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků.

Koncepce předmětu vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech a cíleně se zaměřuje na praktické pracovní dovednosti a návyky a doplňuje základní vzdělání o důležitou složku nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě a ve společnosti. Tím se odlišuje od ostatních předmětů a je jejich určitou protiváhou. Je založen na tvůrčí myšlenkové spoluúčasti žáků.

Do výuky je zařazena dopravní výchova (Dopravní výchova – Příloha 1), žáci se seznamují se světem financí (Finanční gramotnost – Příloha 2), osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích (Ochrana člověka za mimořádných událostí – Příloha 3).

Žáci se učí plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu, jsou vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci. V závislosti na věku žáků se postupně buduje systém, který žákům poskytuje důležité informace ze sféry výkonu práce a pomáhá jim při odpovědném rozhodování o dalším profesním zaměření.

Časové vymezení:

1. ročník – 1 hodina
2. ročník – 1 hodina
3. ročník – 1 hodina
4. ročník – 1 hodina
5. ročník – 1 hodina.

Organizační vymezení:

Výuka probíhá ve třídě, na školní zahradě + projekty.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

Osobnostní rozvoj

OSV1 Rozvoj schopnosti poznávání: Cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení dovednosti zapamatování, řešení problémů, dovednosti pro učení a studium

OSV4 Psychohygienu: Dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích; dobrá organizace času; dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění-relaxace, efektivní komunikace atd.); hledání pomoci při potížích

Environmentální výchova (EV)

EV2 Základní podmínky života: živá a neživá příroda: Voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení); ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás); půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině; ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů); ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úrovně, ohrožování a ochrana ve světě a u nás); energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky); přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)

EV3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí: zemědělství a životní prostředí, doprava a životní prostředí, dlouhodobé programy zaměřené na růst ekologického vědomí veřejnosti (Den Země)

EV4 Vztah člověka k prostředí: Naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci – instituce, nevládní organizace, lidé); náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví)

5.7.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie vyučovacího předmětu Pracovní činnosti

Výuka přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Učitel:

- přesně stanovuje postup a výsledek samostatné práce,
- umožňuje žákům získávat různými způsoby informace o dalším studiu a povoláních.

Žák:

- plánuje, organizuje a řídí vlastní práci,
- chápe důležitost dalšího studia a celoživotního učení,
- efektivně využívá získané informace v praktickém životě,
- vytvářejí si pozitivní vztah k práci.

Kompetence k řešení problémů

Učitel:

- poskytuje potřebné informace,
- vede diskusi žáků při řešení problémů,
- dává žákům dostatečný prostor pro samostatnou tvořivou práci.

Žák:

- činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit,

- uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí,
- výsledky svých rozhodnutí zhodnotí.

Kompetence komunikativní

Učitel:

- průběžně seznamuje žáky s potřebnými texty, práce žáků je závislá na porozumění textům.

Žák:

- rozumí různým typům textů a záznamů, hlavně schematickým nákresem, technickým výkresům, využívá je pro samostatnou práci i pro aktivní zapojení do práce ve skupině.

Kompetence sociální a personální

Učitel:

- přesně vymezí rozsah práce pro skupinu žáků,
- pomáhá rozdělit pracovní role ve skupině,
- poskytne pomoc, pokud o ni žáci požádají,
- zhodnotí práci skupiny i jednotlivých členů.

Žák:

- účinně spolupracuje ve skupině,
- pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce přijetím role ve skupině,
- v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá,
- respektuje různé postupy a hlediska,
- dokáže si z nich vzít poučení,
- vytváří si pozitivní představu o sobě samých.

Kompetence občanské

Učitel:

- při vhodných příležitostech seznamuje žáky s problémy životního prostředí,
- vštěpuje žákům principy chování vedoucí k trvale udržitelnému rozvoji.

Žák:

- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy,
- rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje

Kompetence pracovní

Učitel:

- seznámí žáky s bezpečností práce,
- dbá na to, aby používané nástroje a vybavení nebyly poškozené nebo nebezpečné,
- žáky informuje o dalších možnostech studia.

Žák:

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení,
- dodržuje vymezená pravidla,
- při pracovní činnosti chrání své zdraví a zdraví druhých,
- využívají získané znalosti a zkušenosti k vlastnímu rozvoji i k přípravě na budoucnost.

5.7.1.3 Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Pracovní činnosti

PRACOVNÍ ČINNOSTI – 1. – 3. ROČNÍK (1. období)		
Školní ročníkový výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy
	Práce s drobnými materiálem	OSV 1, OSV 4.
- mačká, trhá, lepí, stříhá, vystřihuje, překládá a skládá papír - vytváří jednoduché prostorové tvary z papíru	- papír	EV 2, EV 3, EV 4
- vytváří jednoduché prostorové tvary z modelovací hmoty		
- stříhá a lepí textilie	- textil	
- navléká, dotváří, opracovává a tiská přírodní materiál	- přírodniny	
- pracuje podle slovního návodu nebo předlohy		
	Konstruktivní činnosti	

- sestavuje dle své fantazie jednoduché i složitější stavebnicové prvky, montuje a demontuje stavebnice	- práce se stavebnicemi např. Merkur, Seva, Lego, Seva 2	
	Pěstitelské činnosti	
- vyrábí kalendáře ročního období - provádí základní péči o pokojové květiny ve třídě, v rámci školy - vysazuje/vysadí menší rostliny a pečuje o ni; pozoruje a zaznamenává její růst, výsledky pozorování zhotoví	Základní péče o nenáročnou rostlinu, výsev, očištění listů, zalévání, kypření, výsev, výsadba. Pozorování přírody.	
	Příprava pokrmů	
- připraví stůl na svačinu - prostře sváteční stůl pro společný oslavu svátku, narozenin, které oslavujeme ve škole - při svačině a drobných oslavách se chová vhodně	Základy slušného chování při stolování. Základy úpravy stolu pro různé příležitosti.	
PRACOVNÍ ČINNOSTI – 4. – 5. ROČNÍK (2. období)		
Školní ročníkový výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy
	Práce s drobným materiálem	OSV 1, OSV 4,
- tvoří z dostupných přírodních	Práce s přírodním materiálem	EV 2, EV 3, EV 4
- vystřihuje, modeluje a lepí z kartonu a papíru	Koláž. Papírové modely.	
- aplikuje v praxi jednoduché základy šití	Základy šití.	
- zpracovává dle své fantazie modelovací hmotu, keramickou hlinu	Návrh a zpracování keramického výrobku.	
- vytváří vánoční ozdoby; vánoční a velikonoční dekorace	Vánoční a velikonoční ozdoby a výzdoba.	
- volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu	Pracovní pomůcky, nástroje a náčiní.	
- udržuje pořádek na pracovním místě; dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti při práci s drobným materiálem	Zásady hygieny a bezpečné práce.	
	Konstruktivní činnosti	
- provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž - pracuje se stavebnicí podle slovního návodu, modelu, jednoduchého náčrtku - dodržuje zásady hygieny a bezpečné práce při práci se stavebnicí	Stavebnice – montáž, demontáž, práce podle návodu	
	Pěstitelské činnosti	
- předpěstuje, vysadí a ošetřuje vybranou zeleninu, okrasnou květinu na školním pozemku - samostatně provádí pozorování svého pěstitelského pokusu - ošetřuje podle pokynů pokojové rostliny - volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti při pěstitelských pracích	Pěstitelské práce, jednoduché pokusní činnosti a pozorování. Péče o rostliny. Pracovní pomůcky, nástroje a náčiní pro práci na pozemku. Zásady hygieny a bezpečnosti na školním pozemku.	
	Příprava pokrmů	
- popíše základní vybavení kuchyně a jeho funkci - připraví samostatně jednoduchý pokrm ze studené kuchyně, jednoduché nápoje - dodržuje pravidla správného stolování, společenského chování v rámci školy - udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch; dodržuje základy hygieny a bezpečné práce v kuchyni	Vybavení kuchyně – nástroje, náčiní, přístroje, zařízení. Studená kuchyně. Nápoje. Stolování. Bezpečnost a hygiena v domácnosti.	
- poskytne první pomoc při drobném úraze; úraz hlásí učitel	První pomoc při drobných úrazech ve třídě, na školním pozemku, v domácnosti.	